

Вдъхновен от съзвучието на една граматична актриса
и скритата романтика на София

АФИШИ В ОГЛЕДАЛОТО

Радостина А. Ангелова

СН[®]
СОФТПРЕС

1

ОКТОМВРИ 1899

– Е, приятелю, кажи, че не съжالياваш!

Летящите врати на салона отмерваха ритмично стъпките на излизащите. Вън ги очакваше побелялата улица. Снегът, чиято поява изглеждаше невероятна преди представлението, се сипеше кротко над София, сякаш от месеци не правеше нищо друго. Жена в елегантна кожена наметка възкликна изненадано:

– Ха... Сняг! Сняг!

И разпери ръце с длани нагоре, без да се интересува, че спира потока на публиката зад гърба си. Няколко души извърнаха лице към нея, но малцина можеха да разпознаят на мъждивата светлина от фенера госпожа Султана, съпругата на бившия министър Рачо Петров. Жената най-последно пристъпи напред, хвана периферията на шапката си с две ръце, по детски, после се обърна рязко към вратата и се засмя към мъжа, който вървеше зад нея:

– Казах ли ти аз, че ще завали? А? А ти – не, та не... – И като се премести встрани, рече по-тихо на мълчаливия мъж, но Тодор, изправен досами стената на „Славянска беседа“, я чу: – С онази твоя железница ти се ще да е само пролет, за да я строите, нали? Ама на времето не можеш заповяда. Всъщност на кого ли можеш заповяда?

В гласа ѝ просъска предизвикателство.

Мъжът не вдигна поглед към снега, вкара дясната си длан докрай в ръкавицата и като подхвана жената над лакътя, изсумтя:

– Да си вървим у дома.

Хората обаче не се разотиваха. Към оживлението от спектакъла видимо се добавяше радостта от фееричното зрелище на подранилия сняг. Файтони идваха, качваха добре облечени дами и господа и потегляха с рязък вик на кочияшите, но дори конете някак не бързаха, предните им крака се сгъваха плавно, камшиците над тях изплющяваха почти безшумно, звукът на колелата глъхнеше. Встрани няколко студенти обсъждаха пиесата на висок глас, докато ръцете им се гушеха по джобовете. Думите им долитаха до Тодор и те някак под похлупак, неясни. На фона на преживяното вътре, той почти се беше уплашил от реалността извън салона, която неминуемо го очакваше след края на спектакъла и щеше да плисне ледените води на следобедния дъжд отгоре му.

Но природата му бе поднесла щедър подарък – призрачната нощ и снежната пелена го повиха и успокоиха.

– Тодоре? Добре ли си, друже?

За по-сигурно Сава се премести пред лицето му, извади цигарата от устата си и внимателно издиша встрани. Очите им се срещнаха, погледът на Тодор се проясни и духът му сякаш се върна в тялото.

– Добре съм... И не съжалявам. Как да съжалявам? Аз ти благодаря, приятелю, че настоя да дойдем. Не ми се щеше, знаеш, но ако сега рекат да почнат отново, моите нозе първи ще изприпкат обратно в салона. Стига да могат...

Мъжът с кафявата мека шапка присви очи:

– Какво има, Тодоре? Не ми харесваш...

Дори на мижавата улична светлина лицето на приятеля му се видя изпито от някаква скорошна мъка. От тия, дето са още малки и с остри зъбки, но откъсват най-здрави късове от душата и от които най боли.

Преди да дойде отговорът, ако въобще дойдеше, гръмнаха аплодисменти. Този път на Тодор му се видяха ясни, силни, неприлично високи, все едно не беше той един от ония, които

преди малко крещяха на покланящите се артисти „Браво!“ и ги викаха на сцената пак и пак. Но сега не... Сега му се искаше да е тихо, да чуе единствено звука от нейните токчета, да види само нейната фигура, а нощта да ги приюти в левия си джоб – онзи, който е по-близо до сърцето.

Артистите от трупата излизаха един по един, а обръчът от почитатели около тях се бе стеснил така, че Тодор не виждаше нищо. Сигурно и Сава не виждаше. Двамата стояха встрани, с топящ се по раменете им сняг, и изглеждаха привидно равнодушни към овациите.

– Ходих къде ли не из Европа да търся изкуство, да се напия с култура, да видя онуй, което други народи имат от векове... Идвам си от Швейцария преди дни. И тук, у дома, да срещна онзи висок талант, онзи дух, който да ми преобърне... душата ли? Не знам... Приятелю, мислиш ли, че душата може да се отдели от тялото в миг на прекомерна радост?

Сава поклати глава, сякаш да одобри всяка от думите на Тодор, и му се усмихна:

– Велико нещо е изкуството, нали? Словата могат да нарисуват и онова, което очите не могат да видят! Да ти се намира една цигара?

Тодор извади табакера от джоба на балтона, но очите му не се откъсваха от хората пред входа.

– Не само духа, изкуството може да облагороди дори природата! – Сава почука цигарата по сребърния капак, запали и чак после подаде табакерата на приятеля си. Онзи обаче не я пое. – Виж, да вземем госпожа Роза – тя не е от умопомрачителните красавици, не че е грозна, миловидна е много, но като играе... майко мила... добре, че не държи нож в ръката, защото ще хвърчат глави! Дори аз, който си давам сметката за цялата тази условност на театралното представление, за насиления драматизъм – дори аз, друже, мога да видя тази жена с такъв ореол, че още сега да падна в краката ѝ и да съм ѝ роб до гроба...

И като прибра табакерата в собствения си джоб, допълни:

– Това е то изкуството! Дааа... Да идем да се почерпим сега, а? Имам да ти разправам толкова...

Внезапно до съзнанието на Тодор долетяха думите от преди малко: „тя не е от забележителните красавици, не че е грозна, миловидна е много, но...“

Кой смееше да каже това? Кой хвърляше калта на думите върху сиянието, озарило душата му? Кой?!

И неочаквано светът се завъртя, снежинките спряха и се загледаха – единият мъж бе хванал другия за реверите и го бе притиснал към стената на сградата. На земята се търкулна кафява шапка, но и тя бързо спря и се захлупи, за да не изпусне думите:

– Никога, никога... – гласът на Тодор хриптеше, а по лицето на Сава пръскаше слюнка – никога повече не говори зле за нея пред мен! Сториш ли го пак, ще ме загубиш! Край на приятелството ни! Чу ли?

И се отдръпна назад, наведе се да вдигне шапката и понечи да я нахлупи върху разрошения перчем на Сава. Гологлавият мъж трепна и се дръпна, като да се предпази от удар. Но като видя, че онзи се е укротил, сам дръпна шапката от ръката му:

– Ти си луд човек, бе!... Какво ти стана? Какво лошо рекох? А?

Не вървеше нито да си тръгне, нито да остане. Нахлупи си шапката и кресна:

– А пък ти можеше да ми кажеш, че я познаваш...

Силният звук като да раздра снежното мълчание около двамата, но Тодор се обърна с лице към множеството около входа на салона, сякаш отново забрави приятеля си:

– Не я познавам.

В този миг забеляза просветващите огънчета на цигари в мрака: мнозина се бяха извърнали към тях, види се, шумът от разпратата им бе привлякъл вниманието. Не различаваше физиономии, единствено силуети – по-ниски, по-високи, като стръкове лятна трева в тъмното.

Ала сред тях Тодор видя ясно едно лице и едни очи само.

И беше сигурен, че очите гледат право в него.

2

МАРТ 2017, СРЯДА

Сърцето на Лия биеше на пресекулки, но токчетата ѝ отмерваха времето решително: едно, две, три, четири... Идваше пеша от Университета, а до сградата на хотела и срещата ѝ оставаха стотина метра. Двайсет, двайсет и едно, двайсет и две... Все пак вървеше по-бързо, отколкото времето.

Щеше да успее. Само роклята ѝ да не бе толкова тясна... Но Паола беше категорична: „Черната рокля до коляното, дете е по тебе! Тъкмо като седнеш, ще се вдигне нагоре. А и в черно изглеждаш делова, изглеждаш елегантна, изглеждаш артистична... Чакай... Ей с това шалче на френски възел вече изглеждаш и артистична. Изобщо – каквато и ястие да поискат, ти вече си им го приготвила. Не боти, сложи токчета. Ще свириш в първокласен хотел, няма да газиш преспи. Така. Я да те огледам? И-де-ал-но!“

Дойде време да пресече булеварда и изчака дългата върволица коли, докато регулировчикът даде път на пешеходците в нейна посока. Как ѝ липсваха ботите по жълтите павета! Коя жена можеше да бърза и да изглежда елегантна по тези малки плочки, опитвайки се да прескача фугите, за да не потъне токчето ѝ в някоя от тях? Кой беше измислил това мъчение за жените по „Царя“? Трябва наистина да ги е мразил.

Изобщо не ѝ хрумваше, че преди сто и повече години, когато са павирали булевард „Цар Освободител“, жените изобщо не са носили толкова тънки токчета.

Премести чантата от лявото на дясното си рамо и се опита да успокои дъха си. Хотелът беше пред нея, а часовникът ѝ показваше, че остават още цели три минути. Срещата ѝ беше в лобито, трябваше само да извести на рецепцията за пристигането си. Добре, можеше да се поогледа: спри, дишай, дишай...

Фасадата на хотела беше вече в сянка за разлика от бледожълтата сграда на Народното събрание, която чак белееше под лъчите на яркото слънце. Някакъв микробус с логото на хотела бе пристигнал току-що и хора със скъпи палта и чуждоземни лица оживено обсъждаха пейзажа пред себе си. Жена с елегантна шапка сочеше златните кубета на „Свети Александър Невски“ и възклищаваше нещо на френски, а пиколото чакаше чинно встрани да му обърнат внимание.

Мъжът, представил се като мениджър по някакви важни въпроси, които тя не запомни, носеше семплата фамилия Георгиев. Едно нещо щеше да е просто този следобед – след поредната разправия с майка ѝ, закъснелия автобус и бързането по жълтите плочки поне нямаше да напъва ума си за името на дребния, видимо суетен мъж пред себе си.

Почувства се неудобно от начина, по който господин Георгиев я огледа при срещата им. Имитацията на ръчни шевове по реверите на самото му едва ли му позволяваше да се взира в нея като в стока за продан. Но истината беше, че тя бе тук, за да се продаде. И ако успееше, щеше да е щастлива.

– Салонът е нататък.

Стъпките им напуснаха уютата на мокета от лобито, събудиха мраморното стълбище с елегантен месингов парапет и отново потънаха в тишината на втория етаж.

– Както виждате, салонът на втория етаж е свързан с общите части, но е изолиран от погледа – не се вижда нито кой е тук, нито какво прави. В същото време е с прекрасна гледка към сърцето на София. Концепцията ни е да оживим това пространство за бизнес срещи, сега, очевидно, е твърде празно, а това е голям лукс дори за хотел като нашия.